

TÜRKİYE'DE CAZ VE CAZ MÜZİĞİ ÜZERİNE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. M. Devrim Babacan
Necmettin Erbakan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Meram Yeni Yol, Konya
devrimbabacan@yahoo.com

Özet

Caz Müziği 1930'lu ve 40'lı yıllardan bugüne sadece Türkiye'de değil tüm dünyada gelişen ve yayılan bir müzik türü olmuştur. Melodik yapısındaki özgürlük, doğaçlama özelliği, armonisindeki farklılık onu daima özgün bir müzik türü yapmış, yapısındaki potansiyel sayesinde pek çok türleri doğmuştur. Bugün ülkemizde yeni yetişmekte olan müzisyenlerimiz, diğer türlere olduğu kadar caz müziğine de yoğun ilgi duymaktadırlar ve çalgılarıyla beraber caz icrasında da yetkin olmak için çaba sarf etmektedirler. Bu süreç içerisinde başta basılı kaynaklar olmak üzere, internet ve görsel medyayı sıkça kullanmaktadırlar. Günümüzde gelişmiş bir görüntü ve ses teknolojisine sahip olmamız, kendini yetiştirme çabası içindeki müzisyenler için büyük bir kaynak olarak görülebilir. Fakat ülkemizde basılmış ya da çevrilmiş kitap, metot ve makale gibi basılı kaynakların da takip edilmesi eğitim sürecine katkıda bulunacağı bir gerçektir. Bu çalışmada, ülkemizde caz müziğine ilgi duymuş, emek vermiş yazar, akademisyen veya müzisyenler tarafından yazılmış basılı kaynaklar incelenmiş, basım türüne göre kategorize edilmiş ve içerikleri özetlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Caz Müziği, Caz Eğitimi, Kaynak, Metot.

THE STUDIES ON JAZZ MUSIC AND JAZZ IN TURKEY

Abstract

Jazz music is a genre that has developed and expanded not only in Turkey, but also in whole world since 1930s and 40s. Its melodic structure, improvisation and brilliant harmony have always made it an unique and genuine genre. Thanks to these qualifications, many different styles of jazz have been born in history. Today in Turkey, many of young musicians who are trying to improve themselves, feel intense interest in jazz music as well as other genres, and keep working to become proficient in performing jazz. In this process, they frequently use the Internet, media and printed sources. Today we may have a video and audio technologies that can be seen as a great resource for musicians who are in the efforts of self-cultivation, but it's a fact that finding printed or translated books, articles and methods in local language would be a great contribution to the educational process. In this study, printed sources that were written by the authors, academics or musicians who are interested in jazz music, have been examined, categorized according to type and made short description.

Keywords: Jazz, Jazz Education, Source, Method.

GİRİŞ

Ülkemizde 40'lı ve 50'li yıllardan beridir caz müziği varlığını sürdürse de, bu müzik türü üzerine çok az kitap, makale ve metot yazılıp çizilmiştir. Bu müzik türünün kültür olarak insanlarda yer etmesi için dinleyerek tüketilmesi kadar (belki daha çok) basılı kaynakların çokluğu ile de mümkün olabilir diyebiliriz. Öte yandan caz müziğine ilgi duymakta olan genç müzisyenlerimiz, eğer dil problemleri varsa, bu müzikle ilgili detaylı kaynakları anlama noktasında zorluk yaşamaktadırlar. Bugünün teknolojisinde gerek görsel, gerekse işitsel olarak istenilen hemen her kaynağa ulaşmak mümkündür. Caz müziği ile ve bir çalgının caz müziğindeki kullanımıyla ilgili çok fazla bilgiye ulaşılabilir, fakat yabancı dil bilgisi sınırlı olan bir müzisyenin elindeki kaynağın verdiği detayları anlaması konusunda büyük sıkıntı yaşayabileceği de bir gerçektir. Bu çalışmada, caz ve cazın eğitimine dair ülkemizde basılmış kaynakların durumuna yönelik bir araştırma yapılmıştır. Caz müziğine ilgi duymuş, emek

vermiş yazar, akademisyen veya müzisyenler tarafından yazılmış basılı kaynaklar incelenmiş, basım türüne göre kategorize edilmiş ve içerikleri özetlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde, Türkçe dilinde, caz müziği ile ilgili yapılmış araştırmalar incelenmeye çalışılmıştır ve elde edilen kaynaklar sonucunda da genel bir değerlendirme yapılmıştır. Basılmış kitaplara, yayın evlerinin internet siteleri aracılığıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. YÖK veritabanından 2016 yılına kadar olan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Yine internet üzerinden caz müziği ile ilgili yazılmış makalelere ulaşılmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Basılı Çalışmaların Sayısı

Kitaplar	12
Makale ve Bidiriler	9
Tezler	15
Toplam	36

Tabloda görüldüğü üzere, Türkçe yazılmış veya Türkçe'ye çevrilmiş kitap sayısı 12'dir. Caz müziği ve eğitimine dair yazılmış makale ve bildiri sayısı 9, yüksek lisans ve doktora tezleri toplam sayısı ise 15'tir.

Kitaplar

Cazın İçinden: İlk baskısı 1990'da yapılan, Cüneyt Sermet'in kendi kelimeleriyle, "Cazın ne olduğunu veya olmadığını, formlarını, düşünce tarzını, geçirdiği biçim değişikliklerini, önemli şahsiyetlerini ve birbirlerine olan tesirlerini anlatmaya çalışacağım" dediği 299 sayfalık "Cazın İçinden" adlı önemli kitapta, cazın menşei, özellikleri, türleri, öne çıkan orkestralar, müzisyenleri ve cazın dönemleri anlatılmaktadır.

Caz Müziğinde Akor Dizileri: İlk baskısı 1993 yılında yapılmış olan 119 sayfalık bu kitap, doğaçlamanın temellerine ve nasıl yapıldığına dair ışık tutmaktadır. Nail Yavuzoğlu tarafından yazılmış çalışma, melodi ile akorlar arasında teorik olarak nasıl bir bağ kurulabileceği konusunda oldukça önemli bir kaynak rolü oynamaktadır. Hem icracı, hem de kuramsal bilgi yönünden belli bir düzeye gelmiş müzisyenlerin faydalanacağı bir kitaptır.

Caz ve Ötesi: 347 sayfalık bu kitap, 70'lerden sonra caz dünyasında oluşan çeşitliliğin ve renkliliğin, özdeşleştiği New Orleans, Swing, Bebop, Cool-caz, Hard-pop ve Free-caz gibi temel akımların ve bu akımların kendine özgü stilleri neticesinde ortaya çıkan birçok caz dehasının dünyasını anlatmaktadır. Orhan Kayhaoğlu bu kitapta, müzikleriyle aktif bir rol üstlenmiş büyük ustaların müziklerine, felsefelerine ve öykülerine yer vermektedir.

Tarih Boyunca Caz: Caz konusunda dünya çapında bir uzman olduğu kabul gören Franck Bergerot'un yazdığı, çevirisini ise İsmail Yerguz'un yaptığı 276 sayfalık bu önemli kitapta, cazın tüm özellikleri ve onu diğer müzikal olgulardan farklı kılan tüm ayırıcı özellikleri anlatılmaktadır. Caz müziğinin kökleri, toplumsal ve kültürel bir bakış açısıyla irdelenmiş, cazın türleri, dönem dönem ele alınarak incelenmiştir.

Blues: Çevirisi İsmail Yerguz tarafından gerçekleştirilen 144 sayfalık bu kitapta yazar Gérard Herzhaft, blues müziğini geniş bir bakış açısıyla anlatıp, doğuşu, gelişimi ve bugünkü durumu ilgili detaylı bilgiler vermektedir.

Jazz Gitar Metodu: Kerem Türkaydın tarafından derlenen 56 sayfalık bu metotta, akorların seslendirilmesi, majör ve melodik minör dizileri, modlar, blues, doğaçlama, II-V-I kadansı üzerinde örnekler ve bazı transkripsyonlar yer almaktadır. CD desteğiyle beraber doğaçlamayı ve armoniyi öğrenme noktasında yararlı bir kaynak olduğu söylenebilir.

Bir Halkın Müziği Caz: Çevirisi M. Halim Spatar tarafından yapılan, Sidney Finkelstein tarafından yazılan 288 sayfalık bu kitapta, cazın köklerine, topraklarına, gelişimine, bu süreçte dönen olaylara ve yozlaşmaya rağmen

cazın ve sanatçıların yüksek niteliklerine ışık tutulmaktadır. Siyah tenli insanların müzikleriyle sanat ve kültür dünyasına yaptıkları katkılar ortaya konulmaktadır.

Caz Kitabı: Joachim E. Berendt tarafından yazılan ve Almancadan Türkçeye Neşe Ozan tarafından çevrilen 586 sayfalık bu önemli kitabın ilk baskısı orijinal dilinde 1953'te yapılmıştır. Sonrasında onlarca dile çevrilen bu önemli kitapta cazın gelişim süreci, 1890'lardan 1970'lere ve 1980'den sonrasına, ragtime, New Orleans, Dixieland, Chicago, Swing, Bebop, Cool-hardbop, Serbest caz gibi başlıklara yer verilmiş, caz müzisyenleri, cazın öğeleri, caz çalgıları, caz şarkıcıları, küçük ve büyük caz orkestraları gibi konulara değinilmiştir. Kitabın en sonunda ise caz sözlüğü ve büyük caz kişiliklerinin diskografisi bulunmaktadır.

Caz'dan Pop'a: 338 sayfalık bu kitapta yazar Orhan Kahyaoğlu, geçtiğimiz 20-25 sene zarfında çeşitli basılı yayın organlarda yer almış olan popüler müziğin bir çok dalı ile ilgili olarak kaleme almış olduğu yazılarını bir araya getirmiştir.

Salsa ve Latin Caz: Bu kitapta, Küba'da doğup büyüyen Salsa müziği ve dansının caz ile beraberliği ve ortaya çıkan yeni benzersiz müziği konu almaktadır. 8 bölümlü 230 sayfalık kitapta, müziğin kökeni, Küba'da 20'li 30'lu yıllar, Ballroom Çağı ve Latin Cazın yükselişi ele alınmıştır.

Caz Sanatı: Bu kitabın önemi hakkında, 2012'de kaybettiğimiz İlhan Mimaroglu tarafından yazılan Türkiye'de yayınlanmış caz hakkındaki ilk kitap olması diyebiliriz. İlk baskısı 1958'de gerçekleştirilmiş olan 132 sayfalık bu önemli kitapta, cazın neden ve nasıl bir sanat olduğunu gözler önüne sermektedir. Kütüphanelerde bulunması şart olan önemli caz kitaplarından biri olma niteliğini taşımaktadır.

Levent Öget ile Caz: 182 sayfalık bu kitapta caz yazarı, eleştirmeni, yapımcı, programcı ve aynı zamanda bir caz fotoğrafçısı olan, 1995'te Caz Fotoğrafları adlı bir fotoğraf kitabı da yayınlayan Levent Öget, gözlemlediği İstanbul'un caz yaşamını, yaptığı toplantılardan ve katılımcılardan elde ettiklerini kitaba dönüştürmüştür.

Bildiri ve Makaleler

Cazın Uluslararası Kültüre Katkısı Ve Türkiye'de Caz: Abdülkadir Candemir'in 1996 yılında yapılmış çalışmasında, caz müziğinin doğduğu Afrika'dan blues müziğine olan gelişimine ve Türkiye'de 50'lili yıllardan itibaren caz müziğinin gelişmesi ve ivmelenmesi anlatılmaktadır.

Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyanoda Eşlik Dersi Sürecinde Caz Armonisinin Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi: M. Devrim Babacan'ın 2011 tarihli, doktora tezinden derlediği çalışmasında, caz müziği armonisinin eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarındaki eşlik dersi sürecinde kullanılabilme durumu ve sağlayacağı katkılar araştırılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, deney grubu öğrencilerinin eşikleme dersinde caz armonisinin kullanımına yönelik olumlu düşünceye sahip oldukları ve çalışmanın öğrenciler için zevkli ve motive edici olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye'de Popüler Müzikler İçerisinde Caz: M. Devrim Babacan'ın bu çalışmasında genel olarak caz müziği, Türkiye'deki gelişimi ve bugünkü durumu hakkında genel bilgi verilmiştir. Caz müziğinin Türkiye'de yayılma ve icra edilme süreci, 1930'lardan 80'li yıllara kadar kurulan çeşitli orkestralar, çeşitli mekânlarda caz müziğini icra eden müzisyenlerimiz, radyo programları, caz festivalleri, albümler, atölyeler ve çeşitli kurum ve kuruluşlarca verilen caz eğitimi gibi konulara değinilmiştir.

Caz Müziği Ve Türleri Üzerine Bir Çalışma: Bu çalışmada M. Devrim Babacan, caz müziğinin kısa tarihçesi, melodik, ritmik ve armonik yapısı ile, cazın içerdiği tür farklılıkları hakkında bilgiler verilmiştir.

Türk Hava Kuvvetleri'nde Geleneğin İcadı Ve Kurumsal Bir Kültür Aracı Olarak Caz Müziği: Bu çalışmada amaç, belirli bir kurum kültürü ve aidiyet amacıyla geleneksel bir davranışın oluşturulması ve bu maksatla müziğin kullanılma biçimini ortaya koymaktır. Araştırmada, Türk Hava Kuvvetleri'nin, gelenek icat edilmesi maksadıyla caz müziğinden yararlandığı, caz müziğinin Türk ve Amerikan Hava Kuvvetleri arasında kültürel aracılık görevi yapabildiği sonucuna varılmıştır (Baba, 2013).

Caz Teorisi Kitaplarının Karşılaştırmalı İncelenmesi: Bu araştırmada M. Devrim Babacan, caz müziğinde kullanılan belli teori kitaplarının karşılaştırmalı incelenmesine yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırmada caz armonisine veya teorisine genel bir bakış açısıyla yer vermiş olan Mark Levine'in "The Jazz Theory Book" (1995) kitabı, Bill Thrasher ve Joe Pass'ın "Learn the Sound of Modern Harmony & Melody" (1996) kitabı ve Andy Jaffe'in "Jazz Harmony" (1996) kitabı seçilmiştir. Caz teorisinde bulunan hemen tüm öğeleri içeriğine alan bu kitapların konuları sıralaması, anlatım ile açıklama yöntemleri, örneklendirme biçimleri ve onları birbirlerinden ayıran özellikleri açıklanmıştır.

Türkiye'de Caz Müziğinde Kadın - Çalgı İcracılığına Toplumsal Cinsiyet Merkezli Yaklaşımlar: Yazar Yaprak Melike Uyar bu çalışmada, Türkiye'de cazın yeni yeni geliştiği ve yayıldığı 40'lı yıllarda bayan vokalistlerin sahnelerde oynadığı aktif rolden, fakat çoğunlukla Türkiye'de caz sahnesinde bir çalgı çalan bayan müzisyenlerden bahsetmekte, müzisyenlerle yapılan görüşmeler sonucunda o yıllar hakkında bilgi vermektedir.

Caz Müziğinde Doğaçlama Eğitime Yönelik Metotlarının İncelenmesi: Babacan bu araştırmasında, caz müziğine yeni başlamış veya yol katetmiş müzisyenlerin doğaçlama kabiliyetlerini geliştirmede faydalanabilecekleri kaynaklar incelenmiştir. İncelenen metotlar, irticalen melodi üretmeyi bu çerçevede örneklerle anlatmışlardır. Bu incelemede, The Art of Improvisation (B. Taylor), Improvisation Made Easier (F. Gambale), Improvising Jazz Piano (J. Mehegan), Pentatonic Scales of Jazz Improvisation (R. Ricker) kitapları incelenmiş, öğrenciye verdiği faydaları ve dezavantajları belirlenmiş ve müzisyenin teknik seviyesine göre sınıflandırılmıştır.

Profesyonel Müzisyen Eğitimi Bağlamında Doğaçlama ve Doğaçlamayı Oluşturan Unsurlar: Sercan Özkeleş tarafından hazırlanan çalışmada, doğaçlamayı oluşturan öğelere ışık tutmakta, bu öğeler arasındaki ilişkiler incelenmekte ve doğaçlamanın nasıl çalışılacağı konusunda örneklerle açıklık getirmeye çalışılmıştır.

Lisans Üstü Tezler

Kurumsal-Uygulamalı Caz Eğitimi Programları Paralelinde Doğaçlama Ve Yaratıcı Eşikleme Bilgisini Hedef Alan Yöntemlerin İncelenmesi: Araştırmacı Tolga Salman, 137 sayfalık yüksek lisans tezinde, caz kuramları adı altında, caz müziğinin temelini oluşturan özgün bir armoni kavramının çoksesliliğe etkisi; bu kapsayıcı armoni anlayışıyla yorumcunun çokseslendirmede kişisel yaratıcılık sınırlarını keşfetmesi ve bu sınırları genişletip giderek ortadan kaldırması adına, hedeflenen doğaçlama ve yaratıcı eşikleme bilgisinin akademik düzeyde benimsenmesi - geliştirilmesi bağlamında, çözümsel saptamalarda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır (Salman, 2001). Araştırmada sonucunda Türkiye'de caz eğitime yeterince önem verilmediği, caz eğitimi veren kurumların programları ile kaynak tarama yoluyla ulaşılan caz eğitimi programlarının ders içeriği, ders sıralılığı, sınıfların altyapısal özellikleri bakımından örtüşmeyen noktalar olduğu görülmüştür.

İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Caz Müziği Armonisi Ve Ritmik Yapıları Kullanılarak Piyano İçin Eşliklenmesinde İzlenilecek Yöntem Ve Teknikler: Araştırmacı Çetin Bilge Akıncı, 58 sayfalık yüksek lisans tez çalışmasında, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda caz müziği eğitime de yer verilmesi gerekliliği noktasında durulmuş, önerilerde bulunulmuştur.

Caz Müziği Ve Piyano Eğitimi Üzerine Bir Çalışma: Araştırmacı M. Devrim Babacan, 69 sayfalık yüksek lisans tezinde, caz müziği genel hatlarıyla ele alınmış, Türkiye'deki durumu incelenmiş ve eğitimi ile ilgili araştırma yapılmıştır. Cazın Türkiye'deki gelişimi ayrı olarak incelenirken, eğitimi ve bu konudaki eksiklikler değerlendirilmiştir. Çalışmada ayrıca bir piyano eğitimcisinin, piyanoda cazı ve özellikle bu müziğin önemli niteliği olan doğaçlamayı öğrenmek isteyen bir öğrenciye nasıl yol göstereceğine de değinilmiştir.

Caz Müziğinin Gelişim Süreci Ve Etnik Müziklerle Etkileşimi: Araştırmacı Ercan Keseroğlu, 119 sayfalık yüksek lisans tez çalışmasında, caz müziğinin tarihsel gelişimini gözler önüne sererek, dünyanın diğer bölgelerindeki etnik müziklerin caz müziğine olan etkilerini ve günümüz caz müziğine olan katkılarını ortaya çıkarmıştır.

Piyano Ve Caz: Araştırmacı Levent Donat Berköz'ün 99 sayfalık yüksek lisans tezinde cazın stilleri her yönüyle incelenmiş, gerek yirminci yüzyılda klasik batı müziği çerçevesinde eser yazan bestecilerin caz müziğinden, gerekse caz müzisyenlerinin klasik batı müziğinden ne derece etkilendikleri ortaya konmuştur.

Küresel Müzik Endüstrisinin "Yerel Müzikleri" Caz Müziği İle İlişkilendirme Süreçleri: Araştırmacı Şenay Lambaoğlu, 89 sayfalık yüksek lisans tez çalışmasında, küresel müzik endüstrisinin dünyaya sesini her geçen gün daha fazla duyurmaya çalışan 'yerel müzik' leri caz müziği çatısı altında toplayarak izledikleri kültürel politikalarla tüketim odaklı bir değere dönüştürme yöntemlerini araştırmaktadır. Sonuç olarak; küreselleşme sürecini biçimlendiren ana unsur, çok uluslu şirketlerin elinde yoğunlaşan sermayenin yeryüzü ölçeğinde hareketliliğin önündeki ulusal, yerel gibi kavramlar melezleştirilerek tüm dünyada türdeş bir tüketim kültürü yaratılması sağlanmıştır (Lambaoğlu, 2006).

Caz Müziğinin Bugünkü Sorunları - Caz Müziğinin Üretilme Koşullarının Güncel Görünümü: Araştırmacı Arzum Yanıkoğlu, 100 sayfalık yüksek lisans tezinde, caz müziğinin tüketim ve üretim koşulları incelenmiş, cazın dönemleri ve dönemlere özgü stilleri form, armonik ve melodik açıdan karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Caz müziğinin artık popüler bir müzik değil, sanat müziği olarak değerlendirilebilecek bir konuma geldiği; 1980'ler sonrasında Caz müziğinde saptanan tüketim sıkıntılarının bu müziğin üretiminde de yaşandığı sonucuna varılmıştır (Yanıkoğlu, 2007).

Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyanoda Eşlik Dersi Sürecinde Caz Armonisinin Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi: Araştırmacı Murat Devrim Babacan, 85 sayfalık doktora çalışmasında, caz müziği armonisinin eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dallarındaki eşlik dersi sürecinde kullanılabilme durumu ve sağlayacağı katkılar araştırılmıştır. Çalışma sürecinde, caz müziği armonisi kullanan deney grubu öğrencileri ile klasik armoni kullanan kontrol grubu öğrencilerinin, kendilerine verilen bir parçanın armonik çözümlenmesine yönelik bilgi düzeyleri ve eşliklemeye yönelik performans düzeyleri arasındaki farklar ve gelişmeler ölçülmüştür. Elde edilen ön-test ve son-test sonuçlarına göre, deney ve kontrol gruplarının bilgi düzeyleri ile eşliklemedeki davranış farkları karşılaştırılmıştır. Ayrıca, eşliklemede caz armonisi kullanan deney grubu öğrencilerinden yazılı olarak çalışmaya ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, deney grubu öğrencilerinin eşikleme dersinde caz armonisinin kullanımına yönelik olumlu düşünceye sahip oldukları ve çalışmanın öğrenciler için zevkli ve motive edici olduğu tespit edilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri İle İlgili Toplumsal Olayların Ortaya Çıkardığı Caz Müziği Stilleri Üzerine Bir İnceleme: Araştırmacı Uğur Daştan, 41 sayfalık yüksek lisans tez çalışmasında, Afro-Amerikan kültürüyle beraber, Birleşik Devletleri'ndeki toplumsal olaylarla yeşeren caz stilleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, ruhsal ilahilerin caz müziğinin kökleri olduğu, caz müziğinin kiliseden etkilendiği, ayrıca 1. ve 2. Dünya Savaşlarının caz müziğini oluşturan stillerinin ortaya çıkmasında önemli paya sahip olduğu anlaşılmıştır.

Caz Piyano Müziğinin Piyano Eğitiminde Kullanılabilirliği: Araştırmacı Barbaros Derviş Okay, 201 sayfalık doktora tezi çalışmasında, caz müziğinin piyano eğitimindeki kullanılabilirliği ve sağlayabileceği katkılar araştırmıştır. Araştırmada, piyano eğitiminde caz piyano müziğinin kullanılabilirliği, klasik batı piyano müziği ve caz piyano müziği arasındaki karşılıklı etkileşim, caz öğelerine dayalı on üç haftalık bir piyano eğitimi programının klasik piyano eğitimi alan öğrenciler üzerindeki etkileri gibi noktalara cevap aranmıştır. Araştırma sonucunda, caz piyano eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin uygulama süreci sonunda caz piyano becerileri düzeylerinde artış olduğu tespit edilmiş, kontrol grubuna oranla anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Cazda Akor Yürüyüşleri Tarihi: Araştırmacı Murat Küçükarslan, 166 sayfalık yüksek lisans tezi çalışmasında, caz müziğinde akor yürüyüşleri tarihsel bir açıdan incelenmiş, erken dönem cazla serbest caz arasındaki stiller incelenmiş ve bu stillerde akor yürüyüşlerinin geçirdiği değişimler araştırılmıştır.

Türkiye'de Başarılı Caz Festivallerinin Metodolojileri: Araştırmacı Atakan Konakçı, 85 sayfalık yüksek lisans tezinde, global alanda ünlü ve başarılı görülen caz festivallerinin başarı sebepleri incelenmiş ve bu festivaller Türkiye'dekilerle karşılaştırılmıştır. Çalışmanın amacı, Türkiye'deki caz festivallerinin başarıya engel olan noktaları belirlemek ve başarılı caz festivallerinden elde edilen bulgularla çözüm önerileri ortaya koymaktır.

Sinemada Caz: Araştırmacı Sevda Sıla Kartal'ın 49 sayfalık yüksek lisans tez çalışmasında, caz müziğinin sessiz sinema döneminden sesli sinemaya uzanan serüveni örneklerle konu edinilmiştir.

Piyano İle Eşlikleme Becerisinin Caz Müziği Armonisi İle Birlikte Geliştirilmesi Üzerine Aşamalı Bir Çalışma Modeli Önerisi: Araştırmacı Osman Yaman, 84 sayfalık yüksek lisans tezi çalışmasında, piyanonun eşlikleme çalgısı olarak kullanımı ve piyano ile doğaç eşliklemenin püf noktaları incelenmiştir.

Cazın Piyano Üzerinden Matematiksel Analiz İle Fraktal Geometri İle İlişkisinin Analizi: Araştırmacı Selen Beytekin, 276 sayfalık yüksek lisans tez çalışmasında, matematiksel olarak belirli oranlara ulaşılan cazın yapısının temelleri fraktal geometri yöntemi kullanılarak fraktal modellere çevrilmiştir. Bu şekilde mimari ve caz arasında bir bağlantı kurulabilmesi hedeflenmiştir. Sonuç bölümünde, tüm aşamalar sonucunda elde edilen caz ile mimarinin arakesiti olan modellerin arasındaki temel bağlantılar, araştırmanın geliştirilebileceği altyapılar üzerinde durulmuştur. Çalışmada önerilen mimari ve caz bağlantısının sağlayacağı katkılar ve uygulama alanları tartışılmıştır. Araştırmanın temel adımı olan caz akorlarının geometriye dönüştürülmesi mantığı ile araştırma geliştirildiğinde ileri matematik ve müzik bilgisi kullanılarak üç boyutlu alan tanımlamalarına gidilebileceği, caz ile mimari tasarım yapılabileceği öngörülmektedir (Baytekin, 2015).

SONUÇ

Türkiye’de caz hiç de azımsanmayacak bir süredir varlığını sürdürmektedir. Fakat bu süre göz önüne alındığında, sadece kurumların ülkede yaşayan bireylerin bu müziği tanınması hususunda değil, müzik eğitimi veren kurumların da öğrencilerini bu müzik hakkında yeterince bilgilendirmediği ve eğitimi vermediği düşünülebilir. Bugün bazı kurumların caz eğitimine önem vermesi, öncülük etmesi sevindiricidir, fakat yeterli olduğu söylenemez. Bu araştırma sonucu toplam 36 çalışma toplanmıştır. Çoğunluğunu yüksek lisans tezleri ve kitaplar oluşturmaktadır. Çalışmaların önemli bir miktarı cazın eğitime ve eğitimde kullanılabilirliğine yöneliktir. Yine de daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu ortadadır. Özellikle ülkemizde kendini geliştirmek isteyen yetenekler için, caz müziğinin kimyasını, doğaçlamanın caz nazariyatının gölgesinde kalan kurallarının ve işleyişinin sınırlarını açığa çıkaracak daha fazla kitap ve metotlara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ayrıca caz müziğinin, armonisinin ve ilgili çalgılarının, müzik eğitimi veren hemen her kurumda birer ders olarak okutulmasının artık günümüzde bir gereklilik olduğu söylenebilir.

Not: Bu çalışma 13- 15 Mayıs 2016 tarihlerinde Antalya’da 10 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 7th International Congress on New Trends in Education – ICONTE’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akıncı, Ç. B. (2001). *İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Caz Müziği Armonisi Ve Ritmik Yapıları Kullanılarak Piyano İçin Eşliklenmesinde İzlenilecek Yöntem Ve Teknikler*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.

Baba, O. (2013). Türk Hava Kuvvetleri’nde Geleneğin İcadı Ve Kurumsal Bir Kültür Aracı Olarak Caz Müziği. *e-Journal of New World Sciences Academy*. 82-89.

Babacan, M. D. (2001). *Caz Müziği Ve Piyano Eğitimi Üzerine Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.

Babacan, M. D. (2009). *Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyanoda Eşlik Dersi Sürecinde Caz Armonisinin Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi. Konya.

Babacan, M. D. (2011). Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Piyanoda Eşlik Dersi Sürecinde Caz Armonisinin Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*. Cilt: 6, No: 1.

Babacan, M. D. (2011). Türkiye’de Popüler Müzikler İçerisinde Caz. *II. Ulusal Hisarlı Ahmet Sempozyumu Bildiri Kitabı*. 266-270.

Babacan, M. D. (2011). Caz Müziği Ve Türleri Üzerine Bir Çalışma. *Akademik Araştırma ve Dayanışma Derneği (AKADER) Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 17, 121-128.

Babacan, M. D. (2013). Caz Teorisi Kitaplarının Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*. Cilt:2, Sayı:3. 234.

Babacan, M. D. (2014). Caz Müziğinde Doğaçlama Eğitime Yönelik Metotlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)*. Cilt:3, Sayı:1, 207-217.

Berendt, J. E., Ozan, N. (Çeviren). (2010). *Caz Kitabı* (3. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Bergerot, F., Yerguz, İ. (Çeviren). (2004). *Tarih Boyunca Caz*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Berköz, L. D. (2006). *Piyano Ve Caz*. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. İstanbul.

Beytekin, S. (2015). *Cazın Piyano Üzerinden Matematiksel Analiz İle Fraktal Geometri İle İlişkisinin Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi. İstanbul.

Candemir, A. (1996). Cazın Uluslararası Kültüre Katkısı Ve Türkiye'de Caz. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Kurgu Dergisi*. 49-55.

Daştan, U. (2012). *Amerika Birleşik Devletleri İle İlgili Toplumsal Olayların Ortaya Çıkardığı Caz Müziği Stilleri Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

Finkelstein, S., Spatar, M.H. (Çeviren). (2009). *Bir Halkın Müziği Caz*. İstanbul: Bilim ve Gelecek Yayınevi.

Herzhaft, G., Yerguz, İ. (Çeviren). (2005). *Blues*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Kahyaoğlu, O. (2003). *Caz ve Ötesi*. İstanbul: Everest Yayınları.

Kahyaoğlu, O. (2010). *Caz'dan Pop'a*. İstanbul: Everest Yayınları.

Kartal, S. S. (2014). *Sinemada Caz*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi. İstanbul.

Keseroğlu, E. (2005). *Caz Müziğinin Gelişim Süreci Ve Etnik Müziklerle Etkileşimi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.

Konakçı, A. (2014). *Türkiye'de Başarılı Caz Festivallerinin Metodolojileri*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi. İstanbul.

Küçükarslan, M. (2013). *Cazda Akor Yürüyüşleri Tarihi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Lambaoğlu, Ş. (2006). *Küresel Müzik Endüstrisinin "Yerel Müzikleri" Caz Müziği İle İlişkilendirme Süreçleri*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi. İstanbul.

Leymarie, I., Ergüden, I. (Çeviren). (2010). *Salsa ve Latin Caz*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Mimaroğlu, İ. (2013). *Caz Sanatı* (2. Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Okay, B. D. (2013). *Caz Piyano Müziğinin Piyano Eğitiminde Kullanılabilirliği*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.

Öget, L. (2015). *Levent Öget ile Caz*. Ankara: Bence Kitap Yayınevi.

Özkeleş, S. (2016). Profesyonel Müzisyen Eğitimi Bağlamında Doğaçlama ve Doğaçlamayı Oluşturan Unsurlar. *MÜZED Uluslar arası 2. İpekyolu Müzik Konferansı*.

Salman, T. (2001). *Kurumsal-Uygulamalı Caz Eğitimi Programları Paralelinde Doğaçlama Ve Yaratıcı Eşlikleme Bilgisini Hedef Alan Yöntemlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.

Sermet, C. (1999). *Cazın İçinden* (2. Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Türkaydın, K. (2005). *Jazz Gitar Metodu*. İzmir: Bemol Müzik Yayınları.

Uyar, Y. M. (2013). Türkiye'de Caz Müziğinde Kadın: Çalgı İcracılığına Toplumsal Cinsiyet Merkezli Yaklaşımlar. *Porte Akademik: Journal of Music & Dance Studies*. 6, 86-97.

Yaman, O. (2015). *Piyano İle Eşlikleme Becerisinin Caz Müziği Armonisi İle Birlikte Geliştirilmesi Üzerine Aşamalı Bir Çalışma Modeli Önerisi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.

Yanıkoğlu, A. (2007). *Caz Müziğinin Bugünkü Sorunları: Caz Müziğinin Üretilme Koşullarının Güncel Görünümü*. Yüksek Lisans Tezi. Bařkent Üniversitesi. Ankara.

Yavuzoğlu, N. (2015). *Caz Müziğinde Akor Dizileri* (4. Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.